

Motion till riksdagen 2022/23:2263

av **Marielle Lahti m.fl. (MP)**

Höj mineralavgiften och skapa en ”mineralfond”

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftigt höja mineralavgiften och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa en ”mineralfond” och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den svenska industrin och gruvnäringen ställer om mot en fossilfri produktion, det är riktigt bra för både människor, djurlivet, klimatet och framtida generationer. Gruv- och mineralnäringen ger jobb och tillväxt men framförallt så är det en viktig del av den gröna omställningen. Sverige har en gruvnäring och stålindustri som arbetar för att minska sina klimatavtryck och skapa fossilfria processer.

Vi kommer också behöva skapa bättre förutsättningar för en inhemsk utvinning av de råvaror vi behöver för att klara av omställningen på ett ansvarsfullt sätt. Sverige befinner sig mitt i en batteriboom med nya batterifabriker som etableras på ett flertal platser. Batterier som kan hjälpa till med omställningen från en fossilberoende transportsektor till en elektrifierad sådan med låga klimatavtryck. Men för att bygga batterier behövs mineraler som t ex kobolt, litium och grafit.

Trots stora insatser för omställningen så orsakar gruv- och mineralnäringen stor påverkan i vår värdefulla natur och påverkar också andra näringar som rennäringen, turismen och friluftslivet på ett negativt sätt. Sverige behöver en modern, hållbar gruvnäring som bidrar till en god, långsiktig samhällsutveckling.

Idag betalas en så kallad mineralersättning vid bearbetning av mineraler från gruvor. Ersättningen regleras i minerallagen (1991:45) och motsvarar två promille av det beräknade värdet av de mineral som omfattas av koncessionen och som har brutits och uppfordrats inom koncessionsområdet under året. Av ersättningen ska tre fjärdedelar

tillfalla fastighetsägare inom koncessionsområdet och en fjärdedel staten.¹ Enligt uppgifter från myndigheten Bergsstaten fanns det 18 stycken bidragande koncessioner under 2019 som totalt gav upphov till 16,5 miljoner kronor i koncessionsavgift, varav 4,1 miljoner avsåg avgift till staten.²

Den svenska mineralavgiften står ut i en internationell jämförelse som en av världens lägsta. Detta medan andra gruvnationer tar ut mellan 10 och 30 % i mineralavgift. Skillnaden är häpnadsväckande och oförklarlig. Det finns mycket goda skäl till att höja mineralavgiften kraftigt. Varför då – jo, medel behövs för att säkerställa kompensation för de kostnader/skador som gruvdriften medför i form av skada på infrastruktur, skapa hållbara samhällen, skador alt ekonomiska åtaganden som uppstår som ett resultat av verksamheten.

De senaste årens olika kriser har lärt oss att förändrade omständigheter kan komma plötsligt. Vi är dessutom mitt i en pågående klimatkris där extremväder blir vanligare och vi behöver förbereda oss på allvar inför det. Vi behöver säkerställa att vi har ett robust samhälle där medborgare kan känna trygghet i att stöd finns, särskilt för de mest utsatta. Att skapa ett robust samhälle kräver långsiktig planering och tillräckligt med resurser, och vi föreslår därför att en höjd mineralavgift ska användas för att skapa en fond som ska användas för medborgarnas bästa. Resurser från fonden ska säkerställa att tillräckliga medel finns för kompensation lokalt som nämns ovan. Därutöver ska fonden användas för medborgarnas bästa som t ex för att ge monetärt stöd i kristid³, trygga pensionssystem, skapa grunden för basinkomst etc.

Vi menar därför att avgiften bör höjas kraftigt så att den är i paritet med jämförbara internationella nivåer.

Marielle Lahti (MP)

Katarina Luhr (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Amanda Lind (MP)

¹ SGU, Bergsstaten. <https://www.sgu.se/bergsstaten/statistik/mineralersattning/>.

² Ibid.

³ Energi, mat etc.